

Uddannelsesdesign og didaktiske design i netundervisningen

– nye koncepter for læreplaner, videokonferencer og støtteobjekter til akademisk skrivning

ELYK KONFERENCE 28/2 2012

DORTHE CARLSEN
JENS JØRGEN HANSEN
JACOB BURIS ANDERSEN
UC SYDDANMARK

dcar@ucsyd.dk, hansen@sitkom.sdu.dk, jban@ucsyd.dk

E-læring – ny kontekst for læring

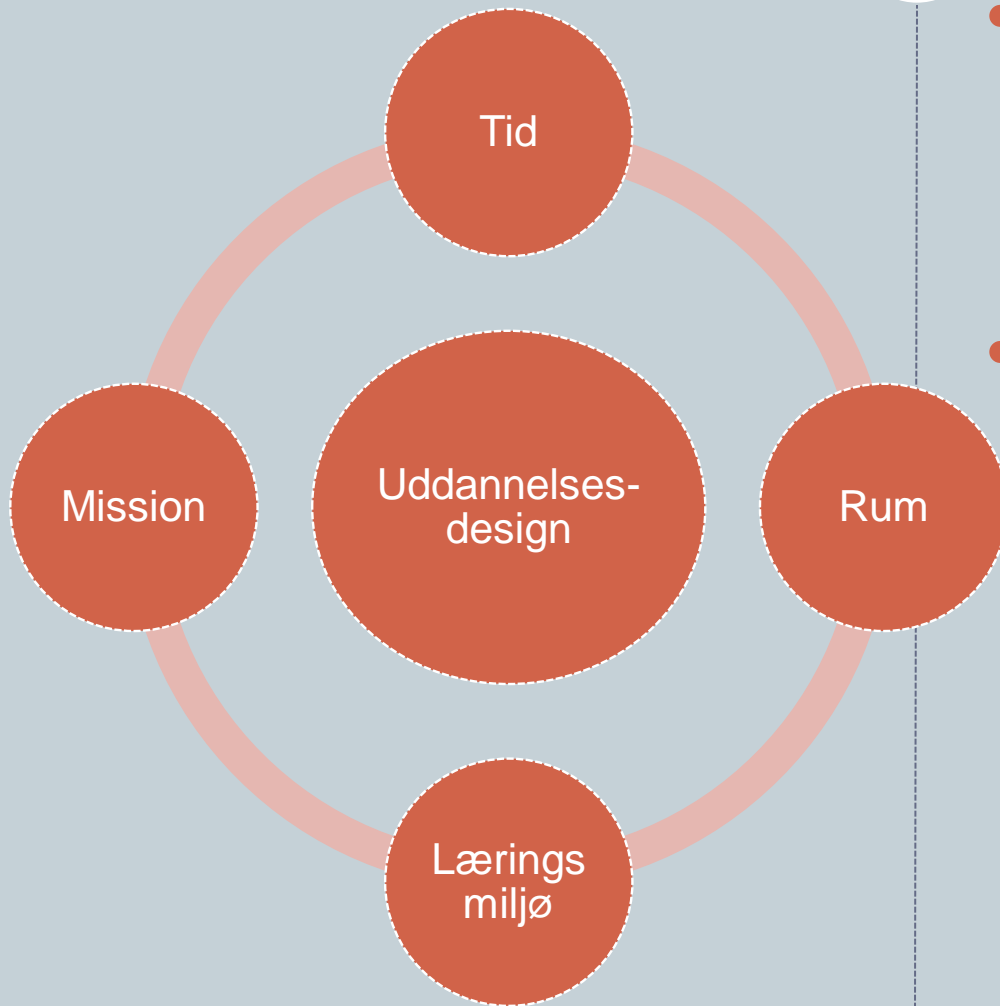
Potentialet

- Flexibilitet – uafhængighed af tid og sted
- Distancelæring – deltagelse i undervisningsaktiviteter i tyndt befolkede områder
”Vi plejer at sige, at vi er med til at udglatte ujævnhederne i forhold til udkantsdanmark. Hvis vi ikke eksisterede, ville der være en masse studerende, som bor langt væk fra en storby eller havde et arbejde med skæve arbejdstider, som ville være afskåret fra efteruddannelse” (Leder NetAu)
- Læringspotentiale – faglige og personlige refleksioner gennem skriftlig/multimodal og tidsforskudt kommunikation
- Sociale fællesskaber – etablere virtuelle lærende fællesskaber

Opgaven

- Ikke *teknologisk determinisme*
- Reflekteret og udviklingsorienteret omgang med e-læring på et strategisk, organisatorisk og et didaktisk/læringsmæssigt niveau

Uddannelsesdesign

- Den strategiske og organisatoriske tilrettelæggelse og udvikling af uddannelse
- Bygger på *e-læringsparadigmer*

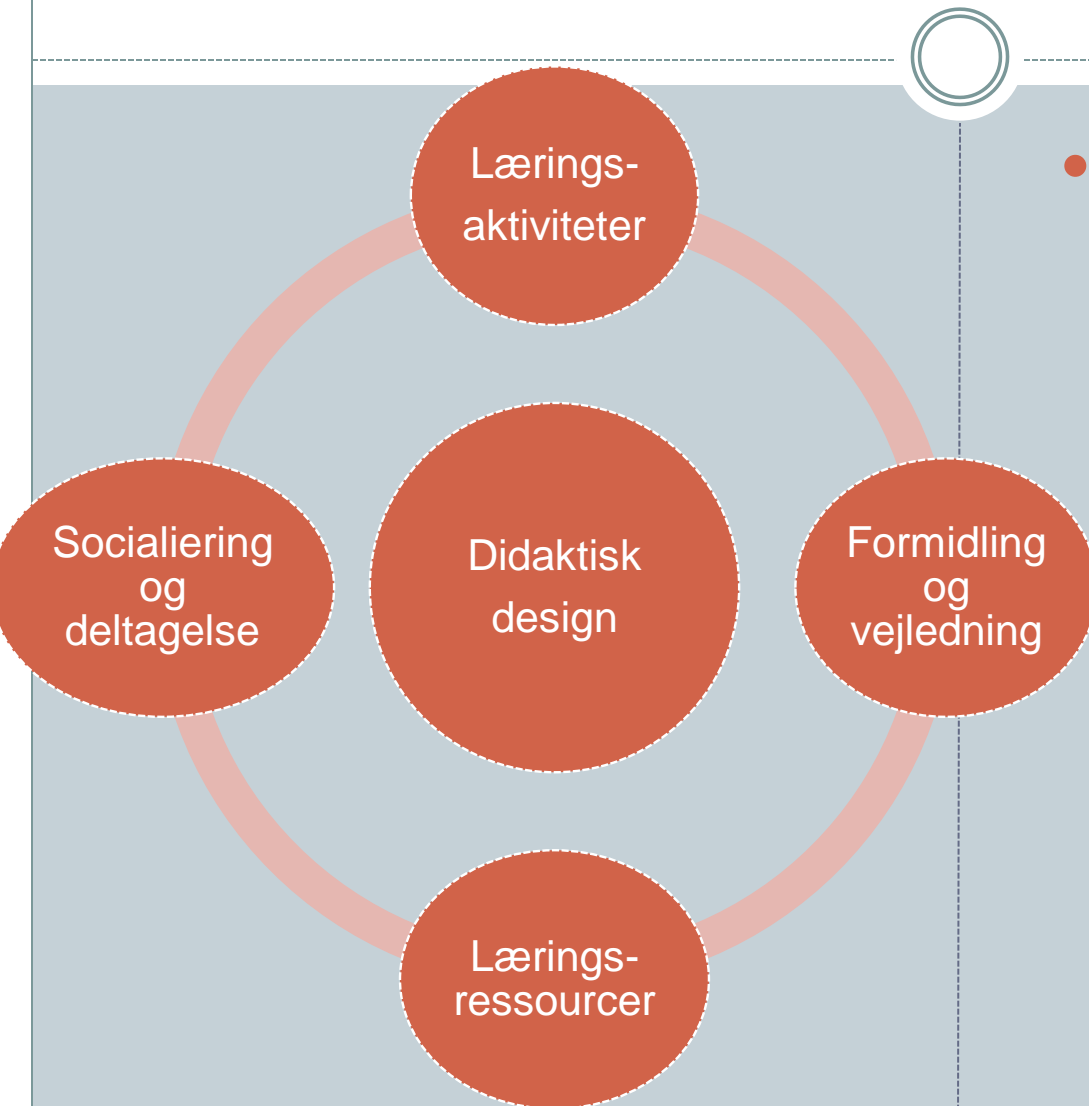
DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Didaktisk design

- Den didaktiske tilrettelæggelse af undervisning og læring: *hvem, hvad, hvordan, hvorfor, hvor og hvornår*
Bygger på *læringsteorier*

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

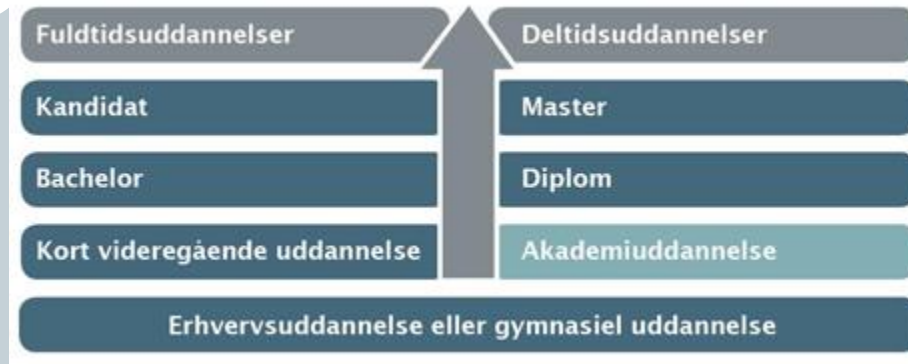

Vi investerer i din fremtid

NetAu-case: fire temaer

NetAu Netbaseret Akademiuddannelse
Videregående voksenuddannelse VVU
Deltidsuddannelse – koble arbejdsliv
Modul: Ledelse i praksis
Ekstrem case: 100 % netundervisning

1. Uddannelsesdesign – konceptudvikling
2. Videokonferencedidaktik – eksperiment
3. Støtteobjekter til akademisk skrivning – eksperiment
4. Læreplaner som styrings- og struktureringsredskab – eksperiment

E-læringsparadigmer

Læringsorienteret

Markeds-
paradigme

Pædagogisk
paradigme

Erhvervsorientering

Akademisk orientering

Teknologi-
paradigme

Fagparadigme

Formidlingsorienteret

- *Teknologiparadigme*
Driftsikker og billig distribution af uddannelse til en bred modtagerskare.
- *Markedsparadigme*
Erhvervslivets behov for kompetenceudvikling
- *Pædagogisk paradigme*
Deltagernes faglige og personlige erfaringer og interesser
- *Fagparadigme*
Udvikling af faglige kompetencer

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

E-læringsparadigmer

Læringsorienteret

Markeds-
paradigme

Pædagogisk
paradigme

Erhvervsorientering

Akademisk orientering

Teknologi-
paradigme

Fagparadigme

Formidlingsorienteret

At give underviserne it-kompetencer er ikke løsningen – vi ved 'ikke en bjælde' om didaktik. Vi er ikke gode til at eksperimentere. De deltagere vi har, er der for effektivt at gennemføre et modul – ikke for at 'prøve' eller teste – eller blive testet på. Vi arbejder med 'en standardvare' – sådan ligger materialer – sådan afleverer du. De studerende tåler ikke så mange forskydninger. Nogen undervisere har kort responstid (1 time) andre ikke. Men vi er nødt til at ensrette, således at de studerende oplever en ensartethed. En differentiering finder ikke sted (interview 22/6 2010).

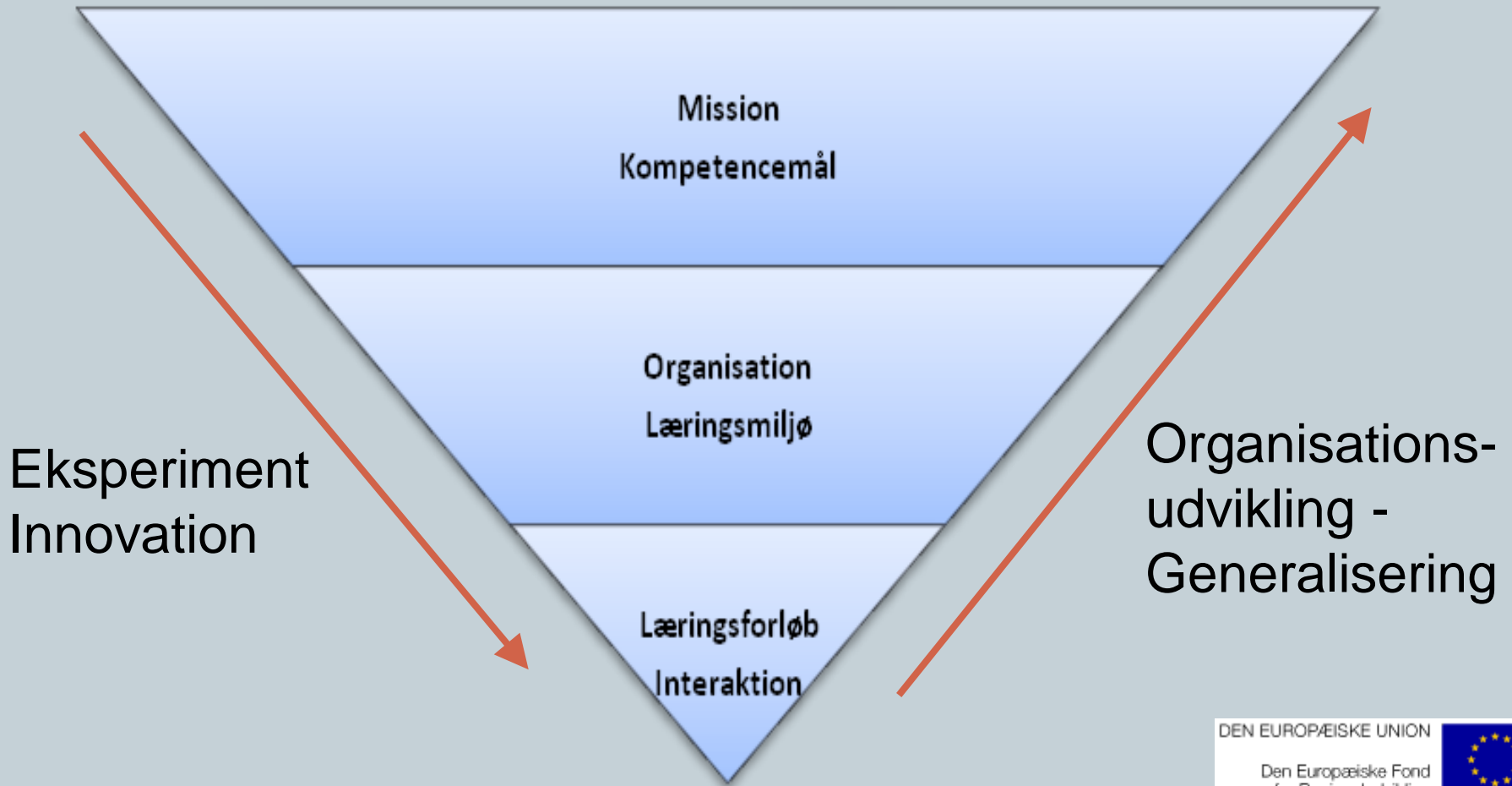
DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Uddannelsestrekanten

Eksperiment
Innovation

Organisations-
udvikling -
Generalisering

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Didaktiske problemstillinger og udfordringer

- *Fleksibilitet* – den studerende må organisere sin egen læreproces og skabe en personlig motivation til at engagere sig
- *Distancelæring* – giver ikke umiddelbart tillid, som det personlige møde
- *Den skriftlige kommunikation* fordrer skriftlige kompetencer
- *Deltagelse i sociale fællesskaber* – sker ikke af sig selv
- De studerende har *forskellige uddannelsesmotiver og studieprofiler*.

Praksisnær kompetenceudvikling

Uddannelsen knytter direkte til praksis – og der er hurtige koblingsmuligheder mellem undervisning og praksis.

Ønskede mere teoretisk uddannelse og udvide min ledelsesviden til brug i praksis fremover

Strategisk kompetenceudvikling

Uddannelsen knytter ikke nødvendigvis direkte til praksis, men åbner fremtidige karriereveje.

For at få mere viden omkring ledelse så jeg kan vurdere om det er noget jeg ønsker at arbejde med fremover

For at ruste mig selv bedre til eventuelle kommende lederstillinger

Personlig kompetenceudvikling

Uddannelsen knytter ikke nødvendigvis direkte til praksis, men bidrager til personlig udvikling..

Jeg holder at at videreudanne med og tager pt. mit 8. fag på Netau

Udvikling af egne kompetencer

4 principper for udvikling af didaktiske design

- Synlig strukturering og stilladsering af læringsaktiviteter
- Progression i vidensformer og opgavetyper
- Differentiering af repræsentations- og kommunikationsformer
- Vekselvirkning mellem receptive og produktive læringsaktiviteter

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Videokonference

Eksperimentet bygger på det identificerede udviklingsrum: at øge den synkrone kommunikation og interaktion mellem de studerende.

Det bærende didaktiske princip er princippet om differentierede kommunikations-og repræsentationsformer mens de tilstødende ideer er synlig strukturering af læringsaktiviteter og princippet om progression i opgavetyper.

DEN EUROPÆISKE UNION

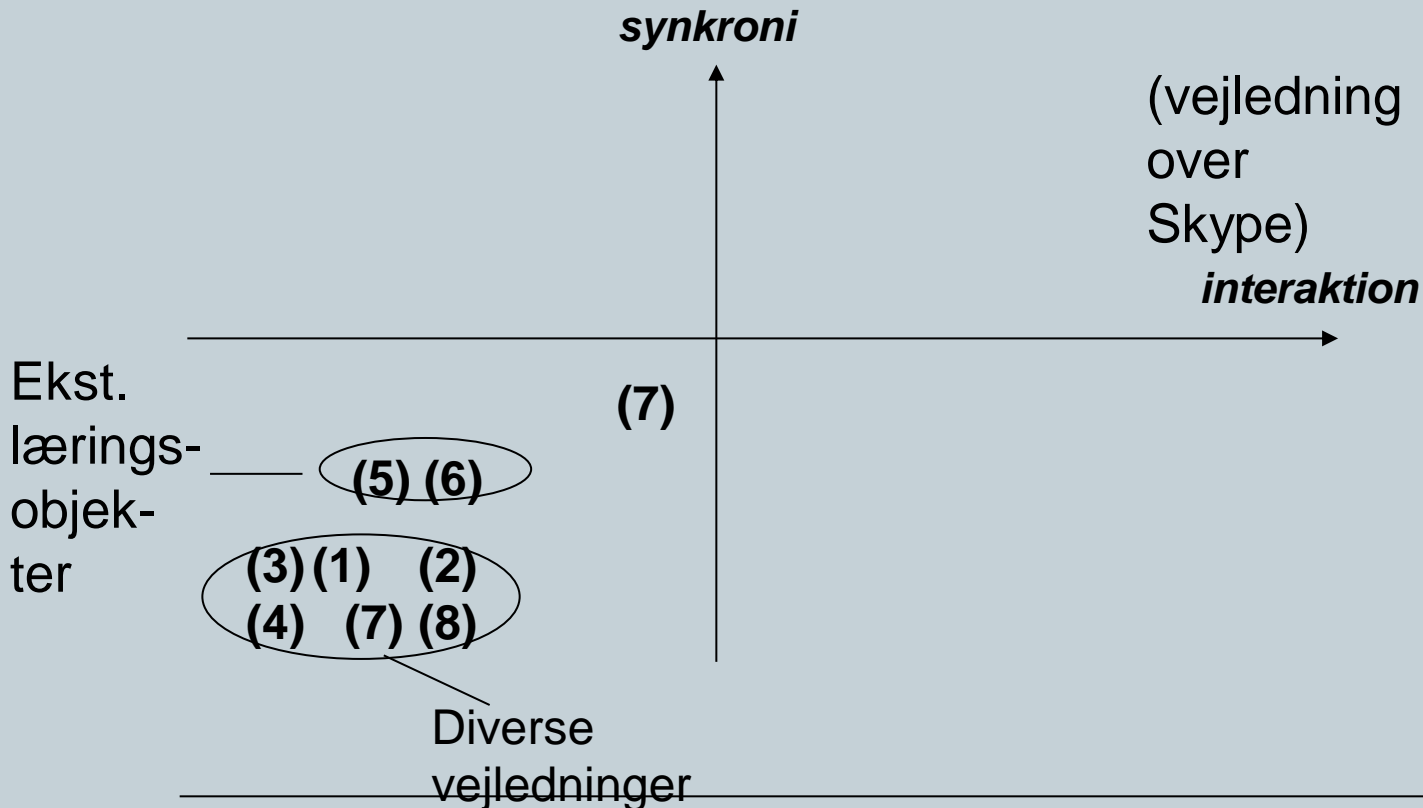
Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

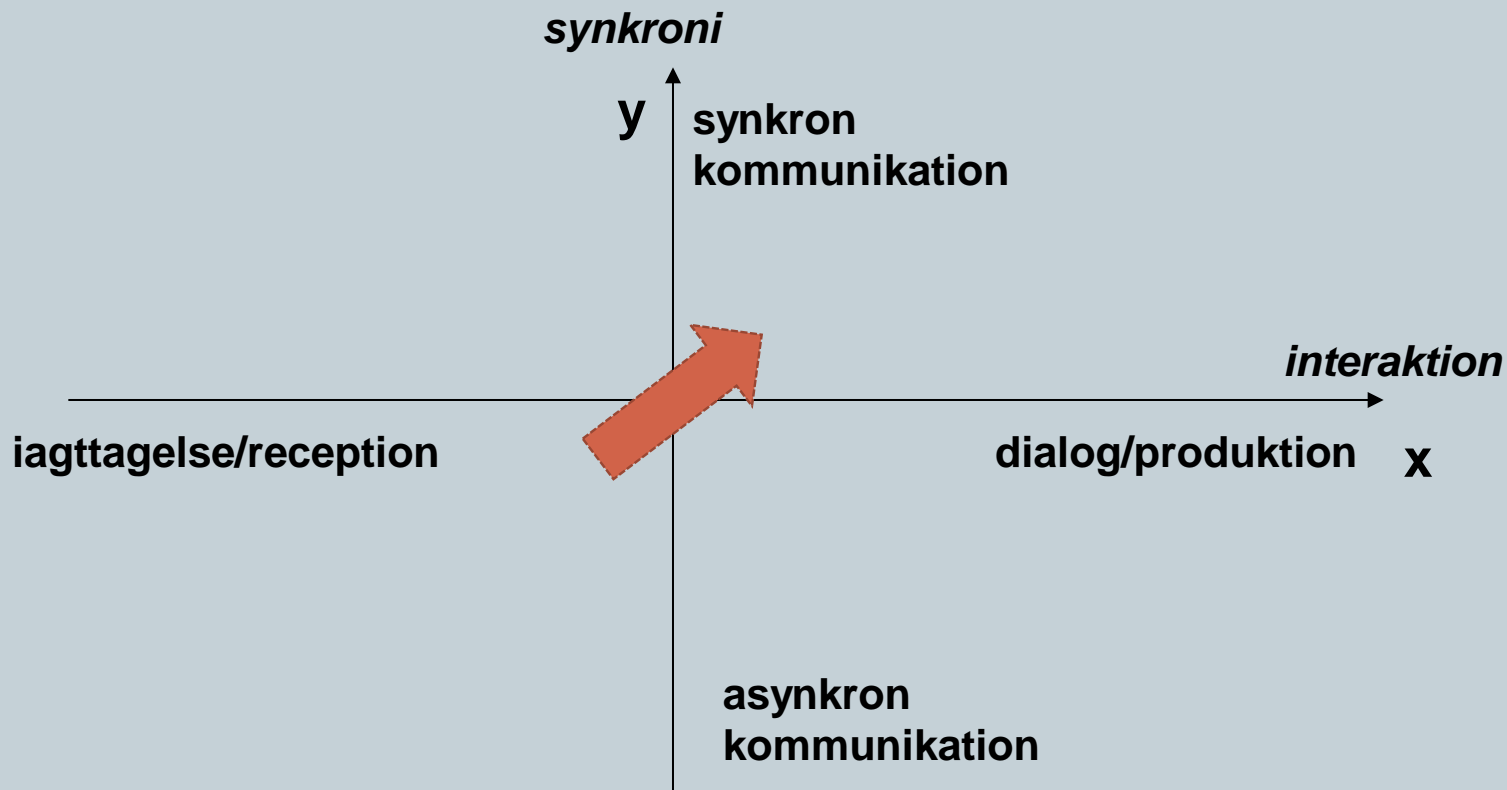
Vi investerer i din fremtid

Læringsobjekter, akademisk skrivning

Interaktion mellem studerende, længere *workflows* og procesorientering identificeret som indsatsområder.

Kommunikationsmodel til beskrivelse af støtteressourcer

Design-princip

- ELYK's bagvidliggende principper:
 - Fra teknologiske innovationer til *billige, hverdagstilgængelige og udbredte teknologier* og udvikler så i den sammenhæng nye koncepter for **brugen** af disse teknologier
 - Udvikling af nye **didaktiske designs**
- Designprincipper – formuleret pba. workshop
 - At flytte aktiviteter op i øverste højre hjørne (synkron kommunikation x dialog/produktion)

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Videokonference

- Videokonference som parallelundervisning
- Videokonference som supplement til nærundervisning
- I dette eksperiment fokuseres imidlertid på en anden brug af videokonference idet videokonferencen her er kontekstualiseret i et 100 % netbaseret læringsmiljø. Eksperimenterne adresserer således ikke primært en udfordring i forhold til distribueret undervisning (symmetrisk opkobling mellem flere rum), men snarere en udfordring i »*distribueret elæring (symmetrisk opkobling mellem flere deltagere)*« (Fibiger og Sørensen, 2008: 240).

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

- *Funktionelle læremidler indgår i processer eller aktiviteter. Det karakteristiske ved et funktionelt læremiddel er derfor tre ting:*
 - *teknologien (hvad kan det),*
 - *aktiviteten (hvad gør vi med teknologien) og*
 - *hensigten (med hvilket formål gør vi noget).*

(Hansen 2010: 76)

Videokonference – et multimodalt potentiale

Videokonferencen giver nye multimodale muligheder i undervisningen.

Multimodale læremidler er ikke noget nyt.

En hurtig bladrettest i grundbogen *Ledelse i praksis* (Skriver et al., 2010) afslører at denne også er multimodal: på et enkelt opslag møder vi mange forskellige repræsentationsformer: tekst, flere forskellige farver, forskellige teksttyper og -størrelser, grafer, figurer, ikoner og et fotografi, der er sammenstillet. Det nye er graden af multimodalitet i læremidlerne –og generelt i vores kommunikation –og muligheden for at udnytte mere kreative multimodaliteter.

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

I det samlede undervisningsdesign på »Ledelse i praksis« kan man forestille sig at brug af videokonference i begyndelsen af semestret kan bidrage til at de studerende lærer hinanden at kende. Derved er videokonferences pædagogiske mulighed at bidrage til øget socialisering –at den studerende oplever hele e-lærings-systemet som et aktivt og levende netværk af mennesker. Ud over faglige opgaver kan underviseren også tilrettelægge opgaver og øvelser hvor de studerende får viden om hinanden. »Ledelse i praksis« går i forvejen tæt på den enkelte idet hele modulet handler om det personlige lederskab.

At facilitere dialog

Fra e-lærings-forskningen ved vi at: »[s]tuderende i e-læring får ofte en skriveblokering ved tanken om, at deres indlæg er permanente og kan læses af alle igen og igen. Det kan derfor være svært at få uddybende, faglige diskussioner i gang« (Monty, 2006: 3).

- oplagt at underviseren skaber sammenhæng mellem de mundtlige diskussioner i videokonferencen og skriftlige debatter i Fronter.

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Når deltagerne pludselig kan se hinanden, kan også paralingvistiske tegn som gestik, mimik, stemmeføring, blik og intonation være bærere af den information som et involverende samarbejde kræver. I en *face to face*-undervisning involveres alle sanser i dialogen, og det betyder at det kommunikative budskab formes af mange typer tegn –der trækkes på mange semiotiske ressourcer. Videokonferencen åbner for inddragelse af langt flere semiotiske ressourcer end det skriftlige, asynkrone læringsmiljø.

Udgangspunkt for didaktiske greb: ELYK

- ... en klar strukturering af undervisningen. Undervisningen er klart struktureret, når varetagelsen af undervisningen fungerer, og når der i lige høj grad for lærere og elever er en tydelig "rød tråd" i undervisningen (Meyer, 2005: 24).
- ... at etablere mulighed for nærvær i selve undervisningssituationen (Augestad & Lindsetmo, 2009).
- ... at fremme kommunikationen i videokonferencen i forhold til spontanitet og samtidighed ved at forholde sig til de udfordringer der er i forhold til at se og høre hinanden.
- ... at etablere en fortrolighed med teknikken, så man som underviser har mulighed for at skabe koblingen mellem den tekniske og den læringsmæssige dimension (Hedestig & Kaptelinin, 2005).

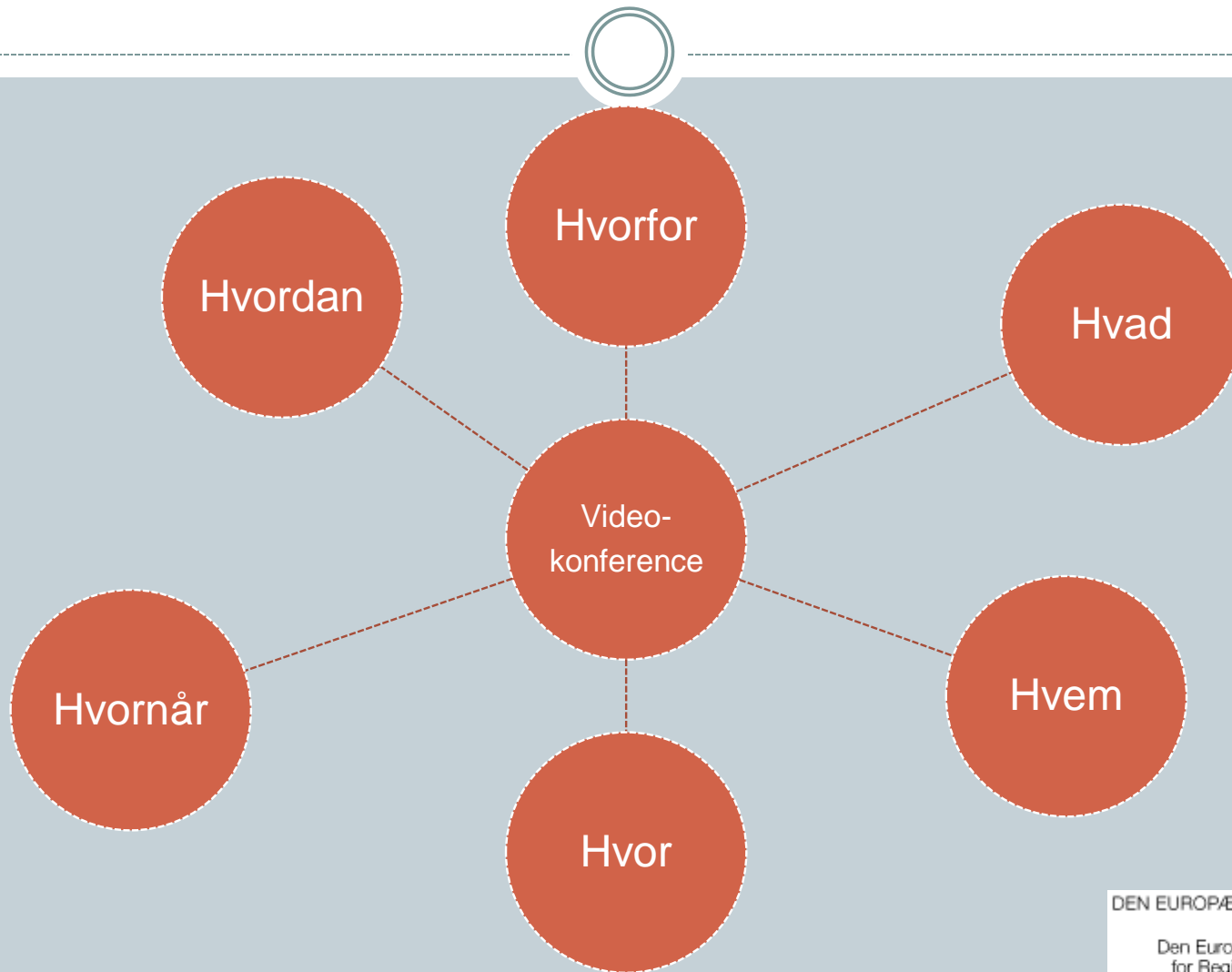
DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Didaktiske greb

Støtteobjekter til akademisk skrivning

- Eksperimentet bygger, ligesom det foregående, på det identificerede udviklingsrum: at øge den synkron kommunikation og interaktionen mellem de studerende.

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Principper:

På workshoppene opstilledes følgende krav til prototyperne:

- (1) De skal søge at fremme kommunikationen mellem de studerende, og således facilitere nye kollaborative arbejdsgange mellem de studerende.
- (2) De skal fremme længere *workflows*, dvs. støtte længere kommunikations-og arbejdsprocesser, i modsætning til rent instruerende tekster
- (3) De skal orientere sig mere mod skriveprocessen end mod selve produktet.
- (4) De skal kunne indgå i undervisningen på en sådan måde at kun et minimum af instruktion fra underviserens side er nødvendig, og på en sådan måde at de svarer til den funktion akademisk skrivning har i faget.

- Læringsobjekterne transponerer kendte arbejdsgange fra akademisk skrivning til den aktuelle kontekst.
- Løbende udviklet i samarbejde med kursets underviser efter ELYK-modellen.
- Metodisk inspiration: instruktionsbaserede objekter, *scripted learning*.

Læreplanseksperimentet

Mål:

- Forbedre de studerende læreproces – ide, overblik, socialisering, forberedelse, engagement, aktive deltagelse, prioritering, fokus, opgaveløsning og eksamenserhvervelse
- Forbedre underviserens undervisningsopgave og didaktiske håndtering af undervisningen – kommunikation, styring, struktur og progression
- Udvikle netdidaktikken indenfor et overset, men væsentlig område og dermed støtte planlægning, refleksion og evaluering indenfor netdidaktikken.

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Læreplanens funktioner

– kontakt, kontrakt og iscenesættelse

- Fag – hvilke faglige områder består kurset og hvordan er kurset struktureret?
- Aktiviteter – hvad skal jeg gøre, hvor, hvornår og hvorfor? – en praktisk og værdimæssig orientering, der fokuserer den lærendes indsats – og giver mulighed for valg, prioritering, overblik
- Læringsressourcer - hvilke læringsressourcer er kurset bygget op af og hvordan får jeg adgang til dem?
- Formelle krav og forventninger – hvad skal jeg gøre og præstere for at honorere eksamenskrav?
- Sociale spilleregler – hvilken rolle forventes jeg at spille, de andres roller, lærerens rolle – og hvad tænker underviseren er et godt samspil?

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Konkret studieplan

Inden den	Periodens tema, formål og læringsmål	Læringsaktiviteter			Bemærkninger
	Gennemgå følgende materiale: Husk at materiale i denne kolonne ligger i mappen basismateriale.	Deltag i følgende debatter:	Træn med følgende i din hverdag:	Aflever følgende produkt:	

”Uoverskuelig ved første øjekast. Men som vi er kommet i gang med at arbejde med den er det blevet mere overskueligt”.

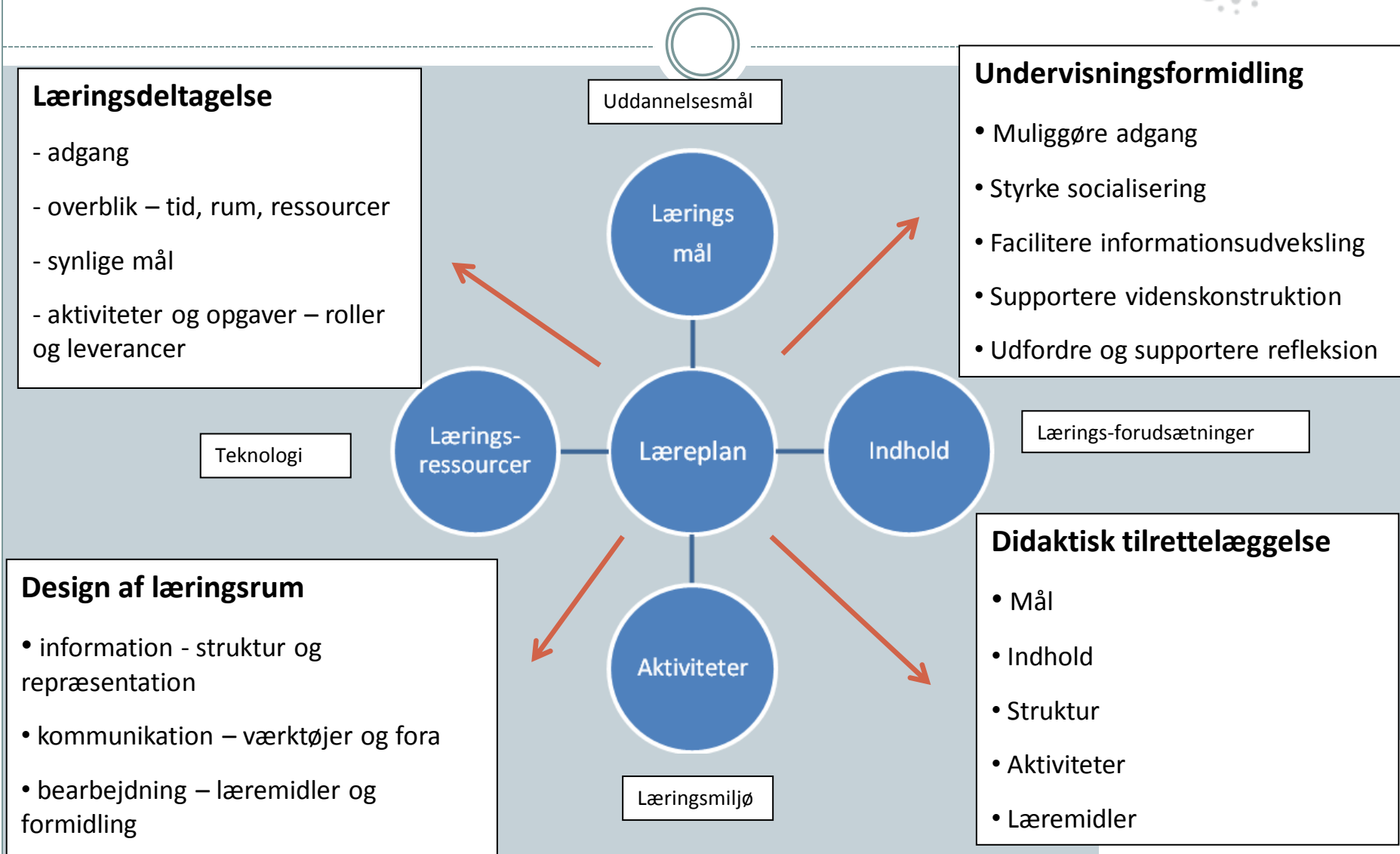
”Jeg støtter mig fuldt op af studieplanen. Jeg læser og laver de opgaver der hører til de enkelte uger. Det får jeg mest ud af læringsmæssigt og jobmæssigt.”

”I en travl hverdag er det fint med en klar struktureret plan. Det giver dig nogle delmålsætninger og en hovedmålsætning.”

”Studieplanen er overskuelig, og det er let at finde ud af, hvad der skal læses til hvornår og hvor de elektroniske dokumenter og oplæg ligger”.

Indendagen	Periodens tema, formål og læringsmål	Læringsaktiviteter			Bemærkninger	
		Gennemgå følgende materiale:	Deltag i følgende debatter:	Træn med følgende i din hverdag:		Aflever følgende produkt:
19. - 25. sept. 2011	<p>Tema: Lederrollen</p> <p>Emne: ugens model Adizes ledertypemodel.</p> <p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at du gennem træning med modellen forstår modellen og bliver bevidst om, hvordan du kan bruge modellen i din hverdag. <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - at du forstår og kan anvende Adizes ledertypemodel. 	<p>Ledelse i Praksis: Læs s 41 – lederroller til s 46. Gennemfør PAEI lederanalysen ved hjælp af en af de PAEI analyser, du har adgang til. Jeg har lagt en analyse under kursusmateriale – lederrollen - ledertest, ligesom der til lærebogen er tilknyttet en Adizes analyse, som du kan finde her.</p> <p>Læs om træningsmodellen under Kursusmateriale/ læring.</p>	<p>Kommenter artiklen om lederens 11 paradokser. Du finder artiklen under kursusmateriale – lederrollen – hvad laver en leder.</p>	<p>I denne uge skal du tage Adizes briller på, og analysere, vurdere og reflektere over, hvad du oplever, når du træner med Adizes teori.</p>	<p>Skriv om dine observationer, refleksioner, og analyser under menupunktet Ugens model/ Adizes.</p> <p>Skriv om og reflekter over dine Adizes lederanalyse-resultater i din personlige mappe under fanen deltagermateriale.</p> <p>Du kan kommentere artiklen under debat- lederrollen- hvad laver en leder – lederens 11 paradokser</p>	

Læreplanen som didaktisk koncept

Arbejde strategisk og reflekteret med

- *Balancerede e-læringsparadigmer* : erhvervsorientering, teknologiorientering, faglig orientering og pædagogisk orientering
- *Støtte fleksibilitet* – den studerendes organisering af sin egen læreproces og skabe en personlig motivation til at engagere sig
- *Socialisere til distancelæring* – opbygge tillid, overblik, kompetencer (teknisk, fagligt og studiemæssigt) som det personlige møde
- *Støtte den skriftlige kommunikation og kommunikative deltagelse*
- *Støtte deltagelse i sociale fællesskaber og øge interaktion mellem studerende*
- *Meningsfulde koblede kontekster - Reflekteret håndtering af de studerendes forskellige uddannelsesmotiver og studieprofiler*

